

บทที่ 1

บทนำ

ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium-Sized Enterprises: SMEs) จัดเป็นตัวจักรที่สำคัญที่ช่วยทำให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้น รัฐบาลจึงมีการสนับสนุนและส่งเสริม โดยมีการออกพระราชบัญญัติส่งเสริมธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อส่งเสริมธุรกิจดังกล่าวให้เกิดขึ้น ตลอดจนมีการเกื้อหนุนให้อยู่รอดและการพัฒนาให้เติบโตต่อไปได้ (วิฑูรย์ สิมะโชคดี, 2542)

ร้านกาแฟสด จัดเป็นธุรกิจขนาดย่อมประเภทหนึ่งที่รัฐบาลให้การส่งเสริมและสนับสนุน และในปัจจุบันเครื่องดื่มประเภทกาแฟสด (Fresh coffee) ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย จึงได้มีร้านกาแฟสดเกิดขึ้นใหม่อย่างมากมาย โดยมีจุดขายเป็นเครื่องดื่มกาแฟคั่วบดทั้งร้อนและเย็น หลายแบบ และมีอาหารทานเล่น ประเภท เค้ก หรือแซนด์วิชไว้ให้บริการ การตกแต่งร้านดูทันสมัย มีแบบแผนเฉพาะตัว มีการขายกาแฟคั่วบดของร้าน ตลอดจนอุปกรณ์การชงกาแฟที่มีตราสัญลักษณ์ของร้านไว้จำหน่าย เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มลูกค้า และเน้นตราสินค้าของร้าน พนักงานชงกาแฟ หรือ บาร์ริستا (Barista) ก็จะต้องมีความรู้ความชำนาญ พร้อมทั้งจะให้คำแนะนำตัวสินค้าและบริการให้แก่ลูกค้า

ในช่วงระยะเวลา 3 - 4 ปี ที่ผ่านมา ธุรกิจร้านกาแฟสด มีอัตราการเติบโตรวดเร็วอย่างเห็นได้ชัด สาเหตุหลัก ๆ อาจสืบเนื่องมาจากธุรกิจร้านกาแฟรายใหญ่ ๆ จากต่างประเทศเข้ามาลงทุนในธุรกิจนี้ สภาพดังกล่าวสร้างความตื่นตัวให้กับวงการธุรกิจร้านกาแฟสดเป็นอย่างมาก ขณะเดียวกันกระแสความนิยมการดื่มกาแฟของคนไทยก็เริ่มเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม คนไทยนิยมดื่มกาแฟสำเร็จรูปกันเป็นส่วนใหญ่ ปัจจุบันคนไทยได้หันมานิยมเข้าร้านกาแฟสด ที่มีการตกแต่งร้านให้หรูหราทันสมัย สะดวกสบาย มีบรรยากาศที่รื่นรมย์ เหมาะสำหรับการดื่มกาแฟมากขึ้น

ดังที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า รูปแบบการดำเนินงานในธุรกิจร้านกาแฟสด ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ทั้งในด้านของสินค้าและบริการ โดยมีการพิถีพิถันในเรื่องของกรรมวิธีการผลิตสร้างมาตรฐานในการชงกาแฟ มีเครื่องดื่มชาและกาแฟให้เลือกมากมาย ด้านการบริหารจัดการ พนักงานให้บริการได้รับการฝึกอบรมเป็นอย่างดี รวมไปถึงการใช้กิจกรรมทางด้านการตลาด เพื่อกระตุ้นและดึงดูดความสนใจจากผู้บริโภค (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2543)

ความสำคัญของปัญหา

จากผลการสำรวจพฤติกรรมการดื่มกาแฟของคนไทย พบว่า คนไทยยังมีอัตราการดื่มกาแฟต่อคนต่ำมาก เฉลี่ย 200 แก้ว ต่อคน ต่อปี เมื่อเทียบกับคนในแถบเอเชีย เช่น ชาวญี่ปุ่นดื่มกาแฟเฉลี่ย 500 แก้ว ต่อคน ต่อปี ในขณะที่ชาวอเมริกาดื่มกาแฟเฉลี่ย 700 แก้ว ต่อคน ต่อปี ดังนั้น การดื่มกาแฟของคนไทยในอนาคตจึงยังมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นด้วยเหตุนี้จึงทำให้นักลงทุนจำนวนมากทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติสนใจเข้ามาลงทุนในธุรกิจร้านกาแฟสด สภาพการแข่งขันในตลาดโดยรวม จึงดูเหมือนจะรุนแรง แต่เนื่องจากร้านกาแฟส่วนใหญ่ที่มีในปัจจุบัน มักเน้นการขายสินค้าและบริการเสริมอื่น ๆ เช่น ขนมเค้ก คุกกี้ แชนด์วิช บางแห่งมีบริการอินเทอร์เน็ตให้กับลูกค้า เพื่อรองรับกลุ่มลูกค้าที่เป็นนักศึกษาและนักธุรกิจที่ต้องการให้ร้านกาแฟสดเป็นสถานที่ นัดพบปะและติดต่อทางธุรกิจ เมื่อแต่ละร้านมีจุดขายที่เป็นทางเลือกให้กับผู้บริโภคแตกต่างกันไป ประกอบกับคอกาแฟในตลาดยังมีหลายกลุ่ม การแข่งขันในตลาดจึงยังไม่รุนแรงหรือชัดเจน เท่าใดนัก แต่อย่างไรก็ตามการแข่งขันในอนาคตมีแนวโน้มรุนแรงขึ้น ร้านกาแฟสดจึงต้องสร้างมาตรฐานให้กับสินค้าและบริการ รวมไปถึงด้านการบริหารจัดการภายในร้าน เพื่อสามารถตอบสนองความต้องการแก่ผู้บริโภคได้ดียิ่งขึ้น (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2543)

จังหวัดเชียงใหม่ เป็นจังหวัดที่มีอัตราการเพิ่มของประชากรอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในปี 2545 มีจำนวนประชากร เท่ากับ 1,595,855 คน ปี 2546 มีจำนวนประชากร 1,603,220 คน และในปี 2547 มีจำนวนประชากร 1,603,769 คน ซึ่งมีอัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.4615 และ 1.7183 ตามลำดับ (สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง, 2545) ซึ่งจะส่งผลให้อัตราการบริโภคเครื่องดื่มกาแฟสดเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน จึงคาดว่าตลาดของธุรกิจร้านกาแฟสดในจังหวัดเชียงใหม่จะมีโอกาสเติบโตได้เช่นเดียวกับตลาดรวมของประเทศ

จากจำนวนร้านกาแฟสด ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เป้าหมาย จำนวนทั้งหมด 36 ร้าน (จากการสำรวจโดยแบ่งตามขนาดการค้าเงินธุรกิจ) ส่วนใหญ่สามารถดำเนินธุรกิจได้เป็นอย่างดี จึงเป็นมูลเหตุ จูงใจในการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ของร้านกาแฟสดแบบสแตนดาร์ด อะโลน (Stand - Alone) ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ อีกทั้งยังไม่มีผู้ที่ศึกษาและทำการวิจัยเรื่องดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา ซึ่งข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการร้านกาแฟสด เพื่อใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาธุรกิจของร้าน และเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจจะดำเนินธุรกิจร้านกาแฟสดในแบบสแตนดาร์ด อะโลน (Stand - Alone) และแบบอื่น ๆ ได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษา รูปแบบการดำเนินงานของธุรกิจร้านกาแฟสด แบบสแตนด์ อะโลน (Stand – Alone) ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ผู้ประกอบการทราบถึง รูปแบบการดำเนินงานทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการจัดการ ด้านการตลาด ด้านการผลิต และด้านการเงินและบัญชี ของธุรกิจร้านกาแฟสด แบบสแตนด์ อะโลน (Stand - Alone) ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ และนำผลการศึกษาที่ได้ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการปรับปรุง และพัฒนาธุรกิจต่อไป
2. เพื่อให้ผู้ที่สนใจจะเปิดร้านกาแฟสดแบบสแตนด์ อะโลน (Stand - Alone) นำไปใช้ประกอบการพิจารณาในการดำเนินธุรกิจร้านกาแฟสดต่อไป

ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่และประชากร
โดยศึกษาเฉพาะร้านกาแฟสด แบบสแตนด์ อะโลน (Stand – Alone) ซึ่งตั้งอยู่ในตำบลต่างๆ ทั้ง 16 ตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวนทั้งหมด 36 ร้าน จากการสำรวจโดยแบ่งตามขนาดการดำเนินธุรกิจ และจะทำการสัมภาษณ์ร่วมกับการใช้แบบสอบถามผู้ประกอบการ (เทศบาลนครเชียงใหม่ ,2548)

รายชื่อร้านกาแฟแบบสแตนด์ อะโลน ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
ย่านถนนห้วยแก้ว ถนนคลองชลประทาน ถนนนิมมานเหมินท์ ถนนสุเทพ
ถนนสิริมังคลาจารย์

1. ร้าน โกปิกส์โต ถนนห้วยแก้ว คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. ร้านวอทส์ อะ คอฟฟี่ ถนนห้วยแก้ว ต.สุเทพ
3. ร้าน โมส์ คอฟฟี่ ถนนห้วยแก้ว ต.สุเทพ
4. ร้านกาแฟมองเพลิน ถนนห้วยแก้ว ต.สุเทพ
5. ร้าน โมคอฟฟี่ ถนนห้วยแก้ว ต.สุเทพ

6. ร้านคอฟฟี่อิมเพรสโซ ถนนห้วยแก้ว ต.สุเทพ
7. ร้านกาแฟล้านนา ถนนห้วยแก้ว ต.สุเทพ
8. ร้านคอฟฟี่ทูเก็ตเตอร์ ถนนคั่นคลองชลประทาน
9. ร้านกาแฟสยาม ถนนสุเทพ ต.สุเทพ
10. ร้านคอฟฟี่เบรก ถนนสุเทพ ต.สุเทพ
11. ร้านบ้านกาแฟ ถนนสุเทพ ต.สุเทพ
12. ร้านแฮปปี้ฮัท ถนนนิมมานเหมินท์ ต.สุเทพ
13. ร้านควีน ออฟ คัพส์ ถนนนิมมานเหมินท์ ต.สุเทพ
14. ร้านฟิวเจอร์มีเดีย ถนนนิมมานเหมินท์ ต.สุเทพ
15. ร้านกาแฟวาวิ ถนนนิมมานเหมินท์ ต.สุเทพ
16. ร้านเอส อิทส์ กู๊ด ถนนสิริมังคลาจารย์

ย่านถนนชัยภูมิ ถนนท่าแพ ถนนคชสาร ถนนกำแพงดิน ถนนช้างคลาน

ถนนศรีดอนไชย

17. ร้านคอฟฟี่ มั่นคาเลย์ ถนนชัยภูมิ
18. ร้านเจ เจ คาเฟ่ ถนนท่าแพ
19. ร้านแบ็ค แอนด์ ไบท์ ถนนท่าแพ
20. ร้านเชียงใหม่กาแฟ ถนนคชสาร
21. ร้านกาแฟ เดอ สยาม ถนนกำแพงดิน
22. ร้านสตาร์บัคส์ คอฟฟี่ สาขาถนนช้างคลาน
23. ร้านแบ็ค แอนด์ ไบท์ ถนนช้างคลาน
24. ร้านบอนคาเฟ่ ถนนช้างคลาน
25. ร้านกาแฟ มาเนีย ถนนศรีดอนไชย

ย่านคูเมืองฝั่งด้านใน

26. ร้านริช กาแฟ ถนนศรีภูมิ
27. ร้านชาร์โคล ถนนศรีภูมิ
28. ร้านฮีส ถนนสามล้าน
29. ร้านใจบ้าน ถนนพระปกเกล้า
30. ร้านกาแฟตาลอ่อน ถนนพระปกเกล้า

ย่านถนนหัตถิเสวี ถนนช้างเผือก ถนนอัยฎาธร

31. ร้านบี บลูม ถนนหัตถิเสวี (สันติธรรม)
32. ร้านเซ็นโทร คอฟฟี่ ถนนช้างเผือก
33. ร้านรูมาส์ คาเฟ่ ถนนอัยฎาธร
34. ร้านกาแฟ เดอ การเดิน ถนนอัยฎาธร

ศูนย์การค้า เซ็นทรัล แอร์พอร์ต พลาซ่า

35. ร้านกาแฟข้าง ชั้น 1 นอร์ธเทิร์นวิลเลจ
36. ร้านเบเกอรี่แคนยอน คอฟฟี่ ชั้น 4

โดยถือว่าประชากรที่ประกอบธุรกิจร้านกาแฟสดระบบแฟรนไชส์ถือเป็น
หนึ่งประชากรที่สนใจ และจะทำการสัมภาษณ์และใช้แบบสอบถามร้านผู้ประกอบการอิสระที่เข้า
ข่ายทั้งหมด ในพื้นที่เป้าหมาย

2. ขอบเขตเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้ ทำการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินงาน ของธุรกิจร้าน
กาแฟสด แบบสแตนดาร์ด อะโลน (Stand - Alone) ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านต่าง ๆ ดังนี้
ด้านการจัดการ ด้านการตลาด ด้านการผลิต และด้านการเงินและบัญชี รวมทั้งศึกษาปัญหาในการ
ดำเนินงานของธุรกิจดังกล่าว

นิยามศัพท์เฉพาะ

ร้านกาแฟสดแบบสแตนดาร์ด อะโลน (Stand - Alone) หมายถึง ร้านกาแฟที่มี
ลักษณะเป็นอาคารอิสระ หรือห้องเช่าที่มีพื้นที่ประมาณ 50 ตร.ม. ขึ้นไป อาจตั้งอยู่ตามย่านชุมชน
ห้างสรรพสินค้าอาคารสำนักงาน หรือพลาซ่าใหญ่ ๆ (www.marketinfo.in.th)

รูปแบบการดำเนินงาน หมายถึง รูปแบบการดำเนินงานร้านกาแฟสดแบบสแตนดาร์ด
อะโลน (Stand - Alone) ประกอบด้วยการดำเนินงาน 4 ด้าน คือ ด้านการจัดการ ด้านการตลาด
ด้านการผลิต ด้านการบัญชีและการเงิน

ข้อมูลส่วนบุคคล หมายถึง ข้อมูลของผู้ประกอบการธุรกิจร้านกาแฟสด
ประกอบด้วย เพศ อายุ ตำแหน่ง การศึกษา

ข้อมูลทั่วไป หมายถึง ข้อมูลของร้านกาแฟสด ประกอบด้วย รูปแบบธุรกิจ
ลักษณะกรรมสิทธิ์ ระยะเวลาดำเนินการ เงินลงทุนเริ่มแรกและจำนวนพนักงาน

การดำเนินงานด้านการจัดการ หมายถึง การดำเนินงานในส่วนของการจัดองค์กร การวางแผนการจัดการให้กับองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ และการควบคุมการดำเนินงาน (เบอร์ลิน เพชรจันทร์ราช, 2539)

การดำเนินงานด้านการตลาด หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับตัวผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด การบรรจุภัณฑ์ พนักงาน อำนาจในการติดต่อทางธุรกิจและการประชาสัมพันธ์ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ, 2541)

การดำเนินงานด้านการผลิต หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนการผลิต การปฏิบัติการผลิต การควบคุมการผลิต รวมไปถึงการจัดการวัสดุและการบริหารสินค้าคงคลัง (พาฝัน ตันตชัย, 2543)

การดำเนินงานด้านการเงินและบัญชี หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการเงิน หรือ การคาดการณ์ถึงความต้องการเงินทุน การจัดสรรเงินทุน และการจัดหาเงินทุน (สุมาลี จิระมิตร, 2541)

แฟรนไชส์ (Franchise) หมายถึง การทำนิติกรรมระหว่างบุคคล 2 บุคคลหรือกลุ่มบุคคล โดยถ่ายทอดสิทธิในการประกอบธุรกิจ ตามวิธีการและรูปแบบการดำเนินงานพร้อมตัวสินค้าและบริการ ภายใต้ตราสินค้าหรือเครื่องหมายการค้า/บริการ (สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์, 2547)